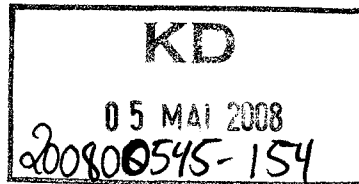

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref
200800545-/KOE

Vår ref
08/00194

Dato
30.04.2008

Innstilling fra Stjernø-utvalget NOU 2008: 3 Sett under ett - høring

LMD viser til brev av 28.01.2008 fra KD, og sender med dette over kommentarer til utvalgets innstilling. Våre kommentarer er ordnet i to deler. Første del er en generell kommentar, mens den andre delen går mer spesifikk på konkrete elementer i innstillingen og er så langt som mulig redigert i samsvar med kapittelinnstillingen i innstillingen.

Generelle kommentarer

Utvalget tar utgangspunktet i at Norge blir mer innvevd i globale prosesser og at det internasjonalt er et økende fokus på å ha konkurransedyktige institusjoner. Begrunnelsen er blant annet at universitetene har en økende betydning for økonomisk vekst, samt at Asia gjennom Kina og India får større innflytelse. Utvalget viser at man svarer på denne utviklingen på ulike måter. USA og Storbritannia satser på forskningsuniversiteter og lar i stor grad markedskreftene styre rekruttering og forskningsfokus. Våre naboland synes også å satse på større universiteter som skal være internasjonalt konkurransedyktige. Det generelle inntrykket er konsentrasjon av økonomiske og faglige ressurser.

I Norge derimot er det mange små og spredt lokaliserte institusjoner som konkurrerer om studenter, ansatte og forskningsmidler, og der konkurransen mellom institusjonen

bestemmer retningen innen sektoren. Det savnes en overordnet politisk strategi for styringen av sektoren. Dette fører til at arbeidsdelingen mellom universitetene og høyskolene brytes ned slik at forskerutdanningen fragmenteres og at kvaliteten i profesjonsutdanningen kanskje ikke er så god som ønskelig.

LMD deler utvalgets forståelse av at Norge står overfor komplekse internasjonale prosesser og at det er behov for en sterkere overordnet styring av utdanningssektoren. Vi ser også behovet for å svekke den interne konkurransen mellom institusjonene. Samtidig mener vi at våre grep i sektoren må ta utgangspunkt i en del særegne karatertrekk ved Norge.

Norge har en spredt og relativt liten befolkning, og vi har en næringsstruktur som først og fremst er basert på produksjon av råvarer og halvfabrikata. Det er avgjørende at Norge som et lite land med få menneskelige ressurser satser på fagområder og fagmiljøer som Norge har spesiell forutsetninger for. Samtidig er det avgjørende med et utdanningssystem som gir kvalifisert arbeidskraft over hele landet. Etter vårt syn er et desentralisert utdanningssystem en viktig årsak til den vellykkede norske utviklingen, slik at et hovedprinsipp bak en omstrukturering av UoH-sektoren bør være å støtte opp om Norges særegne befolknings- og næringsstruktur.

Spesifikke kommentarer

LMD ser positivt på utvalgets utgangspunkt (kap. 3) om universitetenes begrunnelse ut fra en sosialt forankret bruksverdi. Utdanning og forskning skal ha en demokratisk funksjon og samtidig ha relevans gjennom praktiske siktemål. I et bioproduksjonsperspektiv er det således viktig at UoH sektoren følger opp behovene for å utvikle den biologisk kunnskapen innen matsektoren. Vi vil understreke at denne viktige internasjonale sektoren er lokalisert til distriktene.

Utvalgets hovedforslag er å endre den eksisterende strukturen i UoH sektoren slik at vi får åtte til ti universiteter samtidig som en åpner for å legge ned små institusjoner i distrikts Norge med liten søkermasse og svakt faglig miljø. LMD deler utvalgets syn på en del av utfordringene bl.a. koblet til kvaliteten i UoH sektoren. Sammenslåingen skissert i "Flercampusmodellen" kan imidlertid ha flere uheldige sider. Vi mener derfor det bør søkes alternative løsninger for en del av de utfordringer utvalget peker på.

Utvalget beskriver i kap. 5 en økende fragmentering av institusjonsstrukturen for høyere utdanning. I et langstrakt land med en sterk verdiskapning over hele landet er det naturlig med en geografisk spredning av utdanningstilbudet. Diversitet er uunnværlig i en kunnskapsøkonomi og vi mener frykten for det utvalget kaller en fragmentert struktur er overdrevet i forhold til små institusjoner. Små desentraliserte enheter er bl.a. en styrke for de profesjoner og fagfelt som har en sterk forankring til lokalt næringsliv. De gir større grad av nærhet til utdanningstilbudet, og reduserer

terskelen for å ta utdanning. Dette er også viktig av hensynet til å levere kompetent arbeidskraft over hele landet i en situasjon der knapphet på arbeidskraft kan bli et varig fenomen. Dette er ikke minst viktig for å kunne gi et likeverdig velferdstilbud. Ut fra dette ser ikke LMD at den foreslåtte strukturendring er den beste løsning for å opprettholde den nødvendige diversiteten i utdanningssystemet.

Utvalget er bekymret for kvaliteten i forskerutdanningen og knytter dette til en spredt forskerutdanning. LMD mener desentralisert forskning er viktig da rekruttering av forskere over hele landet styrker forskning på spørsmål knyttet til lokalt nærings- og samfunnsliv. En kan nødvendigvis ikke vente at en mer sentralisert forskning vil være like opptatt av så mangfoldige problemstillinger.

Vi mener samtidig at kvaliteten på forskerutdanningen må styrkes, og at det er uheldig at opprettelse av doktorgrader er så nært koblet til universitetsstatus. Etter vårt skjønn kan en ved å endre incentivet for å opprette doktorgrader i stor utstrekning unngå at det opprettes strategiske doktorgrader. Dette kan skje gjennom at det legges andre kriterier til grunn for å kunne oppnå universitetsstatus.

Kvaliteten i profesjonsutdanningen må være høy. Dette er bl.a. avgjørende for å øke antallet som søker seg til høyskoler med lav søkermasse. Innstillingens bekymring for lav kvalitet i profesjonsutdanningen er knyttet til at oppbyggingen av master og doktorgrader prioriteres foran utvikling av bachelorgrader. Når utvalget samtidig peker på at det foregår en gradvis heving av den faglige kvaliteten på masternivå mener vi en bedre strategisk styring bør kunne føre til at det satses på kvalitetsheving på bachelornivå. Dette forutsetter at forskerkompetansen ved høyskolene er god slik at de kan gi høy kvalitet på utdanningen.

Utvalget ønsker en konsentrert satsing på forskning med begrunnelse i behovet for forskning på høyt internasjonalt nivå. LMD ser behovet for konsentrert forskning av internasjonal kvalitet slik som Regjeringen har foreslått og fått Stortingets tilslutning til med sammenslåingen av NVH og UMB og flyting av VI til Ås. Samtidig viser statistikk fra EUs sjette rammeprogram at norske miljøer allerede gjør det. Vi mener også at ordninger som SFF og SFI er godt egnet til å sikre den internasjonale kvaliteten.

Vi mener derfor en desentralisert struktur ikke kan settes opp mot behovet for forskning på internasjonalt nivå, og at et mangfold og en diversitet i forskningen er like avgjørende som inntaket av internasjonal kunnskap. Dette fordi forskning bør kobles til en lokal kontekst og lokalisering er avgjørende for hva det forskes på. Etter vår vurdering styrker en desentralisert struktur derfor relevansprinsippet som utvalget innledningsvis legger vekt på.

Problemstillingene ovenfor er i stor grad knyttet til utfordringer rundt institusjonens autonomi og finansieringssystemets vekt på konkurranse. Vi ser det uheldige i at institusjonene kan tilpasse seg trender som gir sterk konvergens i utdanningstilbudet.

Vi støtter således forslaget om å redusere stykkprisfinansieringen noe, for å åpne for større andel strategiske bevilgninger.

Med hilsen

Gaute Homb Lenvik (e.f.)
avdelingsdirektør

Lars Øystein Eriksen
førstekonsulent